

Szondolát

Szerkeszti: Kemenes Lajos

Tartalom:

Mignon a ponyván. ▲ Öt kérdés a Területvédő Ligához. ▲ Károlyi-besurranók. ▲ Kik építik fel a Népszavát? ▲ Fülep Lajos a toreádor. ▲ Mi bujkál Tolnai Almanachjában. ▲ Egy viszontagságos letartóztatás. ▲ Márkus Miksa az újságírók elnöke akar lenni. ▲ Cikkek, riportok, apró feljegyzések. ▲ Jeges rajzai.

▲ ▲ ▲ ▲

Budapest, 1920. jan. 8.
II. évfolyam 2. szám.
Előfizetési díj egy
évre: 100 korona.

Kiadja a Közp.
sajtóvállalat
R.-T.

Gondolat

Még mindig nem tudja,

hogy a nemzetietlen, erkölcs-
telen sajtó juttatta a bolsevista
gajdeszba Magyarországot?

Még mindig nem tudja,

hogy csak a becsületes, őszinte,
komoly, nemzeti keresztény
sajtó mentheti meg jövőnket?

Még mindig nem tudja,

hogy benőtt fejű, értelmes, ön-
tudatos keresztény csak a kö-
vetkező lapokat olvassa:

**a Nemzeti Ujság-ot,
az Uj Nemzedék-et,
a Gondolat-ot,
a Képes Króniká-t,
az Uj Lap-ot
és a Neue Post-ot.**

Kiadja: Központi Sajtóvállalat rt. IV. Gerlóczy-u. 11.

**Hirdetéseket a
Nemzeti Ujság,
Uj Nemzedék,
Uj Lap,
Gondolat,
Képes Krónika
és Neue Post-ra
felvesz
a kiadóhivatal,
Budapest, IV.,
Gerlóczy-u. 11.**

Megalapítjuk a keresztény ma-
gyarság nagybankját. Fektesse
mindenki nélkülözhető pénzét a

Magyar Nemzeti Gazdasági Bank

részvényeibe. Ez a legjobb tőkebefektetés.

A bank 30.000.000 K alaptőkével alakul.
Egy részvény ára az alapítási
költséggel együtt 105 korona.

Részvényeket jegyezni lehet az alapítók
irodájában, IV., Gerlóczy-utca 11. I. emelet.

Az alapításban résztvesznek és közre-
működnek a Magyar Nemzeti Szövetség,
az Egyesült Keresztény Nemzeti Liga,
Magyarország Területi Épségének Védelmi
Ligája, A Magyar Országos Véderő Egye-
sület (MOVE), a Magyar Asszonyok Nem-
zeti Szövetsége, a Magyar Gazdaszövetség
és a Baross Szövetség vezető egyéniségei.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Gerlóczy-u. 11.
Szerkesztőségi órák mindennap 11 és 1 óra között. Kéziratokat nem adunk vissza.
Előfizetési ár: egy évre 100 K, félévre 50 K, negyedévre 25 K.

Szondolat

Mignon a ponyván.

„Dahin, dahin...“
Goethe.

Érdekes: külföldi szocialisták egyre irodalmibb szemmel kezdik szemlélni a magyarországi eseményeket. A fővezér ellen tervezett mocskos merényletet, melyet aknavetőkkal, ekrazittal, rögtönző indiai nyilméreggel akartak végbevinni, egyszerűen ponyvaregénynek nevezik, melyben senki se hisz, akinek ép az elméje. Tudjuk, hogy az elvtársaknak ősidőktől fogva milyen finom az izlésük. Ők liliomokkal játszadoznak és a hárfa andalító hangjainál merengenek. Ezért tehát a merénylettől is több irodalmi stílust követelnek, több shakerperarei mélységet és goethei lyrát. Ha Szamuely László elvtárs nem az alattomos orgyilkos sunyiságával lopózik a fővezérség közelébe, de wagneri rézfuvók zengésénél, hattyu-vont cohors-a élén jambusos beszédében juhászkozik neki

sötét tettének, akkor bizonyára hisznek a budapesti hirnek a külföldi cinkosok. Így azonban csak ponyva.

De félre a keserű tréfával, valljuk be, hogy egy idő óta tényleg a ponyvaregény kellős közepében élünk és minden silányság, cselédromantika, rémhistoria megtörténhetik ezen a földön, minden hihetetlen szörnyűség valóra válik, mely máskor csak lidérces álom. A ponyvaregény rendszerint azzal kezdődik, hogy a Gróf szerelmes lesz a Cselédbe. Igen, a mi ponyvaregényünk is így kezdődött. Volt egy farkas-torku és platina-száju Grófunk — mindegyik között a legszerényebb képességü —, üres gondolkozó és dadogó szónok, orrhangu jós, akiből az utca máról holnapra ponyvaregényhöst csinált és a Gróf ellenállhatatlan vonzódást kezdett érezni a Pesti Demokráciának nevezett nem is jóillatu dézsahölgy iránt, kinek még a szegénysége is talmi volt s

Szendelát

még a cselédtempóit is a lipótvárosi zsurokon és az ujságírók éjeli menedékhelyein tanulta be. A *mesalliance* megkötött egy ködös őszi napon. Hock János atya áldotta meg a kedves párt, a szabadkőművesség ősi szertartása szerint. A Gróf azzal a metsző és fagyos kacajjal, mely a grófokat általában annyira jellemzi, ezt hörgögte: „Nyertem!”

Ami utána következik, az már csak a ponyvaregény természetes folytatása. Ebben a műfajban tudvalevőleg az összes képtelenségek polgárjogot nyernek. Így történhetik meg, hogy egyik fejezetében néhány idegen kalandor ráül a méltóságos és nagyszerű magyar fajta nyakára, Kun Béla pedig a király gépkocsiján rohan fel a magyar királyi várba és ő, aki azelőtt nem mert volna levelet írni egy jobb vidéki kiadóhivatali iónőnek, önérzetes sürgönyváltást folytat *Clemenceau*-val. Szemérmetlen hatáseszköz, melyet még *Drégely* Gábor mester sem merne megkockáztatni. Az ő hősenek legalább egy jól szabott frakkja van, de Kun Bélának — Isten a tanunk — még frakkja se volt. De ezzel még nincs kimerítve a motívumok végtelen sorozata. Dologtalan csirkefogók szavalnak a „dolgozók országáról” s a gazdag és here pesti csöcselék odaáll a proletárság vezéreül. Egy zsidó hullamosó fia napoleoni pózzal tart diszszemlélt és hadakat vezé-

rel ama magyar fajta fiaiból, kik ősidóktól fogva délcegek és hősök voltak. Künn éheznek az ország szine-java, de aszovjetház terméiben tejszinhabos epret esznek, pezsgővel leöntve, a népbiztosok. Vagy talán borzongani akarsz, oh ponyvaregények nyájas olvasója? Nézd, itt öreg kalocsai parasztokat kötnek fel, ott késsel a szájukban rohannak a terroristák, emitt pedig fűtőtestekre aggatnak fel nemes, magyar urakat, kiket még haldoklásuk közben is pofoznak a rémünk. A ponyvaregény korlátlan lehetősége sohasem ér véget.

Még ma se. Mert, legyünk őszinték, a ponyvaregény tovább folytatódik. Hozzászoktunk a halálhoz, a romláshoz, le vagyunk rongyolódva, a boeskoros kulturához közeledünk. A miniszteri tanácsos piros folttal javíttatja ki a szmokingját, mert szövet sincs és pénzünk értékét annyira tönkretették, hogy a szegény milliomos sem tud megélni kamataiból, az is éhkoppon marad és hetenként legalább három napon böjtölni kénytelen. Utazni nem tudunk. Békében Tokió közelebb volt, mint ma Szeged. El se tudjuk képzelni, hogy hat évvel ezelőtt még fűtött, világított vonatok vágattak mindenfelé, csak meg kellett váltani a jegyünket és röplhettünk, a merre akartunk. Ami valaha természetes volt, az ma érthetetlen és ami valaha érthetetlen volt, az

ma természetes. Nem ponyvaregény ez?

Ellenben az igazi ponyva csak most jön. Reánk, kik itt dolgozunk, nyomorgunk és várunk, még mindig görbe szemmel néz az ugynevezett művelt világ. Nem mozdulhatunk ki börtönünkből. Ha valamelyikünk beteg és enyhébb égaljra, magaslati klimára van szüksége, itthon, a pesti aszfalton köpi ki véres tüdejét, mert se pénze nincs az utra, se utlevélet nem kap senkifiatól. A népbiztos elvtársak nincsenek ilyen szurultságban. Ők karlsteini vadregényes hajlékukban tovább folytatják eddigi életüket és most az osztrák elvtársak segítségével a téli hónapokra olasz ég alá küldik feleségüket és gügyögő gyermekeiket, ama kapitalista és kizsákmányoló állam karjaiba, mely ellen pár hónappal ezelőtt még élet-halálharcot hirdettek. Ah oda, oda mennek ők, hol a citrom virul és a sötét lomb alól az aranynarancs int feléjük, igazi proletár öntudattal. Bizony már mi sem hinnők el ezt a véres és égreordító ponyvaregényt, ha a karlsteini Mignonok, a Kün-Kohn Bélának, Pogány-Schwarz Józsefék és Kellenné-Fried Jolánék észbontó sziréni dala ide nem hallatszana:

„Kennst du das Land, wo die

[Zitronen blühen,

In dunklen Laub die Goldorangen

[glühen...“

Öt kérdés a Területvédő Ligához.

Annyira szeretjük és tiszteljük a Területvédő Ligát, hogy azt szeretnők, ha egyetlen gondolat, egyetlen betű sem fordulhatna ellene. Most is, mikor a területvédelem legszentebb ügye nevében és érdekében kérdéseket intézünk hozzá, nem a jóhiszeműségét vonjuk kétségbe, hanem bizonyos dolgokat kívánunk tisztázni.

1. A területvédelemnek micsoda érdeke követelte, hogy a Liga a területvédelem céljaira adott pénzekből külön napilapot teremtsen?

2. Alapszabályszerűen történt-e a Szózat anyagi ellátásának megszavazása?

3. Tudta-e a Liga, hogy a román megszállás alatt a Szózat épp úgy nem irhat a területi integritás mellett, mint a többi lap, — viszont a románok kivonulása után minden valamire való ujság — már csak a maga érdekében is — a területi épség mellett ir és ingyen közli a liga kommunikéit, mint ahogy napról-napra meg is történik?

4. Mi érdeke volt a területvédelemnek abban, hogy Ulain Ferenc dévai ügyvéd, aki a ligánál kapott először szerény alkalmazást, főszerkesztővé emelkedjék, lapjában külön Perényi Zsigmond-féle politikát folytasson, Berkes Imrét (Bergl Izidort) tegye meg tördelőszerkesztőnek, Friedrich ellen vezessen kampányt, a keresztény demokráciát támadja, Schöpflin Aladárral — a Nyugat főmunkatársával — Balázs Sándor nevű mérsékelt tehetségű sziríait csempésszen a tárcarovatba és lapagi-

tátoraival (ha kárbaveszeten is) a komoly keresztény lapok ellen dolgozzon?

5. Megmenti-e a területi integritást, ha Pekár Gyuláék — ugyancsak a Területvédő Liga támogatásával — halvaszületett, unalmas folyóiratot fognak kiadni?

Károlyi-besurranók.

Balogh Ferenc ur, mint keresztény világbajnok.

Aki megfogja irni a nemzeti és keresztény föllendülés korának történetét, ne felejtkezzék meg az álarcosokról. A denevérhitűekről, a kétlakiakról, akik valamikor mint Károlyi őrzőgő dervisei égő csóvákat hajigáltak a magyar tetőkre, akik talpat nyaltak, derekat billegtettek, akik eladták magukat karriérért, pénzért, akik parazitái és nyüzsgő férgei voltak egy rothadt grófi kalandornak, kik keresztül-szolgálták a diktaturát és — most vértés bajnokai a keresztény világnézetnek. A konjunktura e dögmadarai, fájdalom, itt vannak közöttünk, mellükön a royalista plakett, szájukon az engesztelhetetlen gyűlölség volt érdektársaik ellen. A hivatalokban ott ülnek és mosolygón kormányozható memóriájuk egyszerűen elsikkad a mult foltjain, amennyiben e foltok becsesmagukra vonatkoznának. Annál jobban számon tartják másokét és kérlelhetetlenül üldözik az elbutítottakat, a megszedülteket, az iránybakényszeredetteket.

Ezek az urak ott csüngenek pa-

razita módon a fiatal tölgy derekán, szívják élete erejét, kompromittálják minden irányban, támadó területet, célpontot szolgáltatnak. Parazita életükkel sorvasztanak és gyilkolnak, rettentő éhségük elszívja az életet mindenki előtt. Ott lappanganak a keresztény pártok köreiben. Tapsolnak a tapsolókkal, üvöltenek az üvöltőkkel, közben azonban aligha feledkeznek meg Károlyi és Kun Béla felé csukló szerelmükről. Nem lehet levakarni őket semmi erővel, a vizsgálobizottságok és rendőri akták között aktív miniszterek ajánló sorai védik aljaságukat. Káros daganattá puffedve áporodnak rajtunk és hiába követeljük az operációt, ha egy-egy fafejű államiérfiu a koncentráltság balfelé csukló mámorával — fedezi és megint csak fedezi őket.

Nem tudjuk, kivel kezdjük a sort. A halászlajosok sáskarajában, a bohóc és billegő kegyencek sokadal-mában találomra is elég rámutatni valakire. Nincs bünösebb és kevésbbé bünös, nincs utálatos és elviselhető, egyformán daganatok, kelevények, ráktetek, miket le kell szaggatni, ki kell égetni a keresztény irányzat fiatal organizmusáról.

Egyénileg lehetnek kedves, szimpatikus, mulattató és behizelgő emberek, de erkölcsükben, érvényesülni akaró lihegésükben, alkalmazkodó művészetükben a csődöt, a veszedelmet, a halált hozzák nekünk . . .

Az ének kezdődjék tehát. Kezdődjék Balogh Ferenc urral, a Keresztény Nemzeti Egyesülés pártjának éppen ugy alelnökeről, mint alelnökeről a legfőbb állami számvevőszéknek. Balogh ur még Wekerle idején a miniszterelnökség osztálytanácsosa volt. Szürke aktaember, kiben mindig nagyobb volt a tártetés, mint a tehetség. Amikor az őszirózsás forradalom kigeny-

nyedt, Balogh urat elfogta minden törtető szédülete. Megértő ösztönnel barátságot kötött Simonyi Henryval és Halász Lajossal, Károlyi oldalbohócaival, akikkel egymást ajálgatták a rosszítéletű farkastorkunak. Simonyi nyelve Halászt, Halász nyelve Baloghot, Balogh nyelve pedig a másik kettőt nyalta az ország homlokára, mint valami bélyeget. A bélyeg oda is ragadt, Halász államtitkár, Simonyi miniszteri tanácsos lett, Balogh pedig a farkastorku kabinetirodájának főnökévé szemeltetett ki. Károlyi megtisztelte bizalmával, szeretetével és nagyrabecsülésével és Balogh ur himnuszokat nyalt a vezér talpára.

A kabinetirodai kinevezés előtt azonban egy közbeeső emelkedésen akart átmenekülni, hogy átmenettel érje a nagy pozíció. Halász Lajos című és jellegű barátjával kísüttette, hogy a legfőbb állami számvevőszék volna a legszerencsétlenebb, ha nem hajlana alája végrehajtani a „mérésékel” emelkedést. Rávették Károlyit, hogy Balogh urat nevezze ki a legfőbb állami számvevőszék alelnökévé. Úgyét a minisztertanács március 10-én tárgyalta.

A számvevőszék elnökének előterjesztése nélkül, törvénytelenül, szabálytalanul tárgyalták le az ügyet és a kinevezés megtörtént. No, de ha az igazság és a jog nem is érvényesült, érvényesült a „kéz kezét mos” szent elve. Balogh Ferenc referálta ugyanis a kis kaliberű, lábszártechnikával fürge riporterból államtitkárrá nyalt újságíró illetményeit és keresztülvitte, hogy Halásznak 22.800 koronányi pótlékot szavazzon meg a minisztertanács, mely a nyugdíjba is beszámítható. Halász elvtársnak egy svájci újságíróval valami botrányos kalandja volt s az ebben az

ügyben megindított fegyelmi vizsgálat vezetője — Balogh Ferenc volt. Referátuma alapján Halásznak nem lett baja, sőt alighanem kisütötte, hogy — a nő akarta elcsábítani az ökeresztény tisztaságu Halászt.

Balogh ur egyszóval pompásan operált. A bolsevizmuson átvergődven, egyszerre eszébe jutott saját kereszténysége. Elfelejtkezett gögös forradalmi kijelentéseiről, mely szerint már 30 éve nem volt templomban és sietett hangos szívósággal elhelyezkedni a Keresztény Nemzeti Egyesülés pártjában, melynek egyik alelnöke lett. Törvény szerint a számvevőszék alelnökének nem szabad politikával aktíve foglalkozni. Balogh ur megteszi. Megteszi, mert pozíciómentésről, porhintésről, szédítésről van szó. A párt jóhiszemű tagjainak sohasem jutott eszébe, hogy a Károlyi-réteget mért nem lehet lekaparni az ország testéről? Nos, azért, mert Balogh Ferenc módjára szint változtattak, visszaéltek egy magyar renaissance után sóvárgó tömeg jóhiszemű, mindenkit befogadó lihegésével. Kérdezzük, mért nevezte ki Károlyi törvénytelenül hivatali pozíciójába? Talán azért, mert elvei azonosak voltak mai elveivel? Mért nem adnak neki ilyen kérdéseket? És másoknak is. Azoknak, akik Károlyai castlósai, bohócai, szédítői, talpnyalói voltak. Minden egyes besurranó Károlyista tizet jelent, mert a Halász Lajosok és Balogh Ferencek bűnben fogant szolidaritása a közös mult miatt örök és ezek mindenkor egymást fogják menteni.

Kik építik fel a Népszavát?

ANépszava felkiáltó jellel hirdeti, hogy: «Ujjáépítjük a Népszavát! Tul a félmillión!» A felkiáltó jelek alatt bajos petitben sorolja fel másfél hasábon keresztül egyetlen nap adakozóinak és gyűjtőinek névsorát. Nagyon sok ragyogó szívű mécenása van a Népszava irodalmának s a pontos kimutatás szabályosan igazolja, hogy félmillió koronán felül gyűlt már eddig is össze a conti-utcai rombolás jóvátételére:

Mai gyűjtésünk összege 67.228.83
Legutóbb kimutatott összeg 468.050.70
összesen: 535.279.53

mondja a Népszava. Nem csekély eredmény s napi hatvanezer koronát véve alapul, pár héten belül már nyerne is valamit az üzleten örösek. Mi, akik Marxot, Lenin tanárt, Népszavát s a Népszava összes hőroszait, Kunfitól Kun Bélaig, szóval az egész szociáldemokrata hazugságot kártékony, gonosz népbuításnak tartjuk, természetesen kevésse lelkesedünk a conti-utcai mételnyomda gyors megújulásán. Legalább is sokaljuk a hatvanezres sebességet s némi boszusággal foqtunk hozzá a petitke átbetüzéséhez: a magyar munkásság még mindig önti pénzét a

Böhm — Pogány — Weltnerék Danaida-hordójába?

Nem kérem. Másodpercek alatt győződtünk meg róla, hogy ezt a félmilliót nem munkások adták össze. Még akkor sem, ha legnagyobb ipartelepeink közül például a Wolfner börgyár munkásai (Ujpest) összesen 153, azaz egyszázötvenhárom koronával szerepelnek a napi bevételben. Még akkor sem, ha a Magyar Automobil R.-T. „összmunkássága“ összesen 306 koronát ad lelkesedésében, hogy az a jó Népszava-nyomda talpra állhasson.

Nem kérem. Itt a Diamandi óta „bizonyos néprétegnek“ nevezett galliciai sereg a tipikus adakozó. Ennek fáj a Népszava feje, nem a munkásságnak. Nézzük csak a vasárnapi kimutatást:

Deutschländer Lázárné 220, Tausz Jakab 269, Stern László 108, Neumann József 305, Braun Adolfné 138, Weisz Arnold 705, Weinberger László 39, Löwinger Salamon 40, Práger Jakab 62, Klein Sándorné 15, Wassermann Zs. 535, Krausz Ádám 100, Braun Salamon 10, Sternberg G. 100, Kertész és Társa 50, Mehlerd Arnold 108, Ellinger Béláné 200, Steiner Pál 40, Kohn József 20, Beck L. 50, Fabó Anny 20, Kaufer Lipótné 30, Gerő 50, Löwinger B. 200, Grünwald J. 20, Kicseslesz 100, Weisz Hermin 10 K. És a többi. Engel Lacika csak 6 koronát adott. És a többi.

Talán nem tévednek azok, akik azt mondják, hogy destrukció, szociáldemokrácia, bolsevizmus és zsidóság ugyanazt jelentik.

Fülep Lajos a toreádor

A vörös május óta epedve várták az irodalmi élet befentesei Fülep Lajos „levágó” kritikáját Szabó Dezső nagy regényéről, amelytől sokan csuklottak, de legerősebben Ignotusék. Már akkor Fülep Lajosra, a szoanyirozott szakállu, előkelőséget mimelő kommunista egyetemi tanárra bízta a hasbadőfött nyugatosok, hogy toreádori művészetel ő teritse le a goromba székely bikát, mert az ő tőre markolatába nincs belevésve a dávidok csillaga. Hogy is mondta Böhm Vilmos elvtárs Haubrich Józsefnek? „Ird alá a pogrom-statáriumot, te keresztény vagy”. Haubrich szerencsésebb volt Fülep Lajosnál. Nem azért, mert Haubrich ügyészi vádirat alatt roskadozva ül a vádlottak padján azért a kommunért, amelyért Fülep Lajos vádirat helyett külügyminisztériumi állást kapott, nem. Hanem azért, mert neki kész szöveget kellett aláírnia, Fülep Lajossal Nyugaték olyan kegyetlenek voltak, hogy egyszerű aláírás helyett a szöveget is tőle követelték. Nem tudni, a Nyugat honoráriumát megérte-e a vesződséget, — a vesződség utóvégre hagyján, hanem a szégyen, a szégyen! Mert annál a kritikánál — amely a Nyugat decemberi számában jelent meg — szomorubb szégyenkezni valója alig akadt kritikusknak. Lehet, hogy Fülep Lajos született toreádor, az utcán mindenestre nagyon jól állna a szép, ríktó toreádor-kosztüm. Talán a feledhetetlen májusi felvonuláson is azzal pompázott és elvitte a proletár-férfiak szépségdíját, de papíron, vöröspántlikás tollpengével szörnyű kiábrándító. Tizenhat oldalon, teljes egy iven át magyarázza, hogy Szabó Dezső regénye nem regény, de nem tudja megmondani: miért nem az.

Ha jót talál benne, azt nem látja, vagy zokonveszi, hogy mi a csúfának van a könyvben, mit boszantja a kritikust, — ha történik benne

valami, azt mondja: nem történik, s ha nem történik, akkor kétségbe van esve, hogy semmi sem történik. Ha beszélnek a regény alakjai, akkor diadalmasan rájuk mutat: né, hiszen ezek beszélnek, de miért beszélnek és miért éppen a regényben beszélnek, miért nem a Telekterén vagy Tasmaniában? Az egész regénynek egyetlen, hatalmas problémája a magyarság összeomlása és a föltámadás akarata, de ha erről (s természetesen nem az afro-diziakus pókokról) beszélnek, akkor fölhördül, hogy mit keresnek itt ezek a vezércikkek, szavalatok, tárogatósdiak, s hogy kerül Ignotus a regénybe („a regény van a majmokban, vagy a majmok vannak a regényben?” — kérdezi nagyon finoman), mintha Dosztojevszkij, Tolsztoj és Romain Rolland nem beszélgetné az embereiket, néha nagyon terjedelmesen, s épp úgy jellemzésül, épp úgy elmélyítésül, épp úgy kortörténeti háttérül, mint Szabó Dezső s minden valamire való regényíró. Az egész kritikában a „regényt” keresi, hol a regény komámasszonyt játszik, mintha nem látná a regényt, mintha nem is az lenne a baj, hogy annyira regény, hogy döfi a szegény toreádort és főképp istállótársait. Igen, a regényben kellemetleneket mondanak Nyugatekről. Hát lehet róluk kellemeseket is mondani? Ha gondolják, hogy igen, talán rendelnének egy talpesiklandó regényt valamelyik üzemi szerzőnél. De tizenhat oldalon tusakodtatni egy szakállas keresztényt a megismert igazság ellen?! Hiszen szegény feje, azt senki tudja, mit hordjon össze: hol leveszi a keresztvizet Szabó Dezsőről, hol a fejére olvassa, hol a geometriába csap át, hol az ismeretnba hol angol, hol latin szavakat hord össze, van ebben a szörnyű salátahalmazban anatómiától planimetriáig, abrakadabrától kezdve müezzinig, extenzitástól intenzitásig „was gut und teuer” annyi, hogy abból egy évfolyam „Szellem” kikerült

volna, ha a „Szellem“ nem abba bukott volna bele két első száma után, hogy Fülep Lajos szelleme csábitotta volna a „nonsens logikájába“, vagy hogy is mondják azt az ilyen fene okos, külön proletároknak való professzorok. De hiszen mindegy is, hogy mit ír. Mindig is mindegy volt, de kétszeresen most, amikor a Nyugat valahogy meg akarta torolni halhatatlan kigunyoltatását, s erre épp úgy kapott egy finom keresztényt, mint ahogy ugyanazon számban kapott egy másikat Nádas Sándor íróvá avatására.

Ezzel aztán vége is volna a toreador ur kritikusi bugyogójához varrott megjegyzéseinknek — ’szen ettől Szabó Dezső csak bikább egészséggel bocsátja utnak a második kiadást, amelyben egyébként kiméletlenül odamondott némely kritikusoknak, — de van a kritikában egy egészen icike-picike kis megjegyzés, amely a mi szemünknek egy kicsit — vörös posztó, abból a május elsejéből. „... esetleg az is megengedett nekem — dalolja a proletáregyetem gondosan fésült arslánja — hogy az izlés, óh, a legrimitivebb izlés dolgában, amelyet talán szintén szerencsém képviselnem, némi árnyalati különbséget állapítsak meg.“ Zárójelben szellem- és szakálldúsan hozzáteszi: „Őszinte sajnálatomra gyakorlat.“ Ejnye, ejnye, adta kis toreadorja, még az izlésről is beszéljünk? Hát beszéljünk. Ha valaki izléses dolognak tartja, hogy ő Fülep Lajos — ali right! De gondolja Fülep Lajos: izléses dolog (erről a számalmas és rettegető „levágásról“ nem is szólva) a szegény, elhanyagolt proletárdiktatura egyetemi katedrájáról egy majom ügyességével (világosság okaért: itt a majom van szóban és nem a szó a majomban) átugrani a magántulajdon és területi integritás külügyminisztériumába?

Egy kicsit mintha izléstelen dolog volna éppen azzal a proletár-

diktaturával szemben, amelyet Fülep Lajos olyan ügyesen és izléstelen tudott fölhasználni. Az izlés teljében levő férfit akkor hagyta faképnél feleségét — Erdős Renét, az ismert írónőt, — mikor az a házasságuk második gyümölcsét várta. „A nő kihasznál engemet — mondotta zordonul és izléstelenen, — én alkotó lélek vagyok s engem a házasság meggátol jelentős munkámban.“ A szovjet honorálta Fülep nemes izlését, a kicsinyes földi dolgokkal nem törődő, jól dotált, izléses és alkotó Fülepnek azzal a kívánságával együtt, hogy minél kevesebb tartásdíjat kelljen fizetnie. „En — mint az írói direktórium elnöke — életfogytig a háromezer koronás írói kateszterbe sorozom önagyságát s abból megélhet!“ — mondotta az izléses férfit, bölcsen tudva, hogy abból a kateszterből semmi nem lesz s ha megvalósul is, rövidesen megszűnik. A szovjet mégis hatszáz korona havi tartásdíjat szavazott meg, amelyet Fülep a rémuralom bukása után önhatármilag leredukált háromszáz koronákra s ebből kell az írónőnek ötödmagával élnie. Az izléses, a családi élettől irtózó Fülep Lajos pedig még a szovjet idején félórával a „válasz“ kimondása után új hitvest vezetett ágyasházába: Gábor Zsuzsa fővárosi tanítónőt, aki radikális-kommunista lévén, nem zavarta őt az „alkotás“-ban . . .

Mindezek után Fülep Lajos izlésről beszél. Igaz, hogy a legrimitivebből. Azt meg is szavazhatjuk neki az ausztráliei primitivké erejéig. De azok meg nem irnak zavaros és rosszmájú kritikákat olyan könyvről, amelyről az izlés és szellemesség másik jelese, Schöpflin Aladár is kénytelen volt megvallani — négyszemközt és persze még akkor, mikor Szabó Dezső nem beszélt schöpflinisis progresszíváról, — hogy „nagy dolog“. Ausztráliában egy rendes apa ilyen kritikáért nádpálcával kezeli a fia fülepét.

Pápa.

Mi bujkál Tolnai Almanachjában?

A borbélyüzletek hangulatához hozzátartozik a falon Marseilleiset füttyülő kanárimadáron és az ajtó előtt táncoló pincsikutyán kívül Tolnai Világlapja. Tolnai mester, nem tudni, hogy mi címen nevezi világlapnak furcsa kiállítású kis füzetét, amely rejtvénypályázatokkal, lepényevő versenyekkel, sonkacsont-kisorsolásokkal és hasonló ötletekkel bilincseli magához az olvasóközönséget. Aki elolvassa a márciusi számot, az egészen biztosan védve van a rossz álmok ellen, aki júniusban veszi a kezébe, annak a jóságos Isten nem veri el a vetését, ha pedig novemberben lapozgat végig rajta valaki, aki a borbélyvilágon kívül áll, egészen biztos, hogy hizott ludat kap Mártonnapjára. A decemberi szám hizott ludnál is szebb falatot ígér az előfizetőknek, amennyiben az előfizetők ingyen részesülnek a magyar irodalom legszenzációsabb nyomtatványában, Tolnai mester Almanachjában. Simeon mester ezidén is megjelentette előkelő krónikáját és az Almanach 1920. évi példányának fedőlapját egy ó-germán kompozíció díszíti, amelyben egy druida papnő megáldja a csatába készülők harcosokat. A nemes mester valószínűleg ezzel azt akarja kifejezésre juttatni, hogy még szigorúan a német szövetség elvi alapján áll és elfeledkezik arról, hogy közben világlapja buzgón szolgálta a proletárdiktatúrát.

Azonban nemcsak a világlap, hanem még az Almanach is sóhajt egy nagyot a letűnt rendszer felé, amennyiben leragasztott lapjain kommunista közlemények vigyorognak felénk. Egy szerény példányát sikerült megszerezni az idei Almanachnak, amelynek 33-ik és következő lapja össze van ragasztva, nehogy a jámbor olvasó észrevegye, hogy a leragasztott két papirtaka-

ron belül szunnyad Tolnai Világlapjának kommunista multja. Mi Tolnai mester engedelmével felmetszettük a finoman összeragasztott két lapot és íme kibujt belőle Tolnai mester belső meggyőződése. A közlemény, amely arcu vág benünket, a multak kegyetlen kezével a következőket mondja: „A diadal útján előre. Kassa, Selmebánya, Sátoraljaujhely, Korpona, Bártfa! Mindmegannyi egy-egy győzelmes stációja azoknak a fényes diadaloknak, melyek az öntudatos, fegyelmezett vörös hadsereg erőpróbáját, az ujkori honfoglalás dicsőséges útját jelölik. Az elnyomott, leigázott proletáriátus felémelte munkájától kerges, kemény öklét s amerre sujt, ledőlnek a szenvedésteli mult feudális bástyái s egy friss, ragyogó, napsugaras élet világossága sugározza be a dolgozó milliók új világát. A megpróálatások, sok nyomoruságos szomorú esztendeje után diadalmas fényben lángol a szocializmus súlyos kardja, hatalma előtt csörömpölve hull porba a megkínzott milliók százados rozsdás rabbilincse.”

Valószínű, hogy Tolnai mester sógora, Garai ur felejtkezett rá közismerten nemes stílusában erre a lapra, amellyel azonban még nem záródott le az Almanach titka. A lapnak egy másik ivén Diszszemle a Vérmezőn címen pöffeszkedik a proletárdiktatura egyik szomorú emlékének képe. A budapesti vörös őrség rohamszázadainak felvonulását mutatja be Tolnai mester Almanachja az egész világnak, valószínűleg azzal a céllal, hogy mi szegény, meggyötört burzsujok halálosan megrémüljünk az árnyékoktól. A kép szövegéből csak a következőket bátorkodunk Tolnai mester fejére olvasni: „A Tanácskormány iránti tántoríthatatlan hűségünkkel, a proletárállamhoz való rendületlen ragaszkodásunkkal példát mutatnak a többi dolgozóknak is, hogyan kell szolgálni, s ha kell, élettellel és vérrel védelmezni mind-

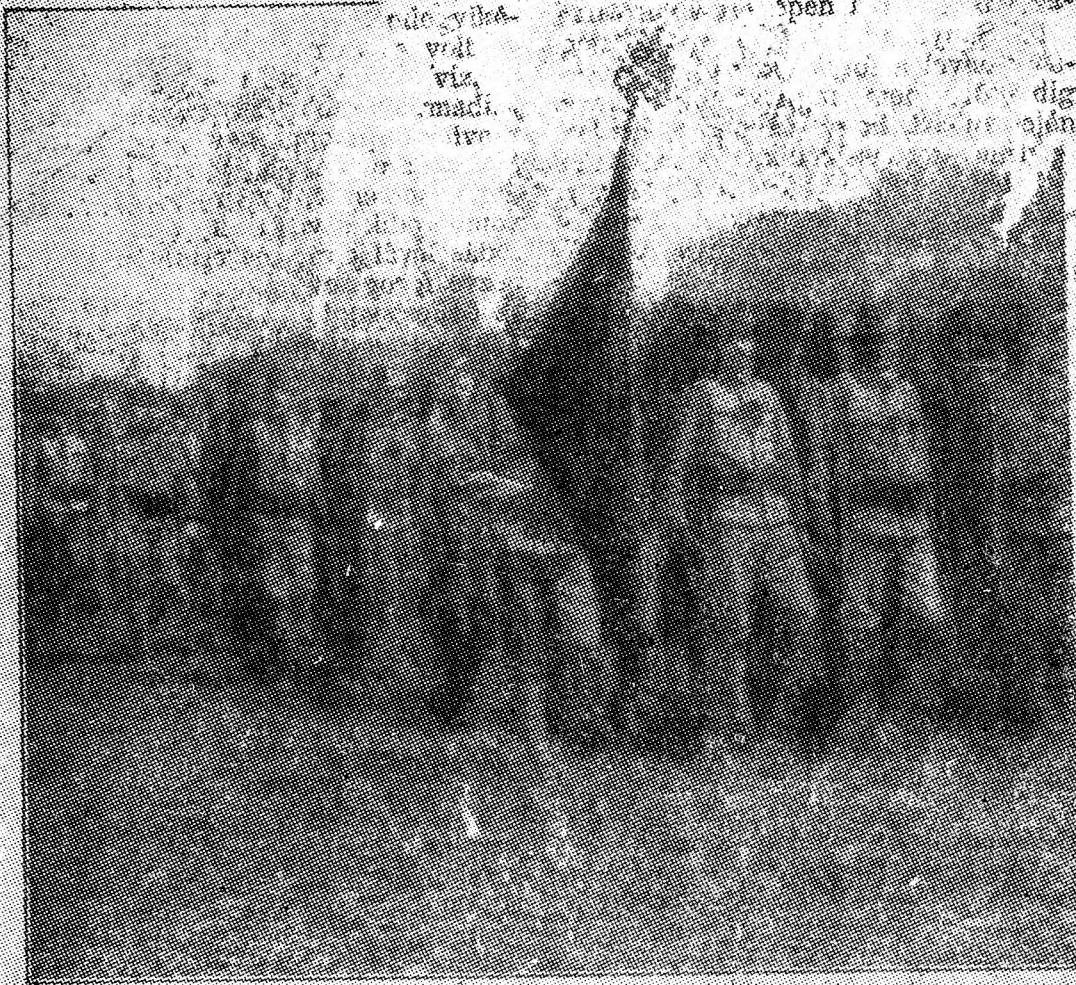
Diszsemie

ezón

A proletáriátusnak hatalmas
mozdulása, féltelmes felkelése,
összeroppantotta az imperialista
ség heves offenzíváját —

forrásunk ez vé-

szett, öntud-
vára, melyen gondolva, hogy a
szűk körökben találta velő.
Döntettségüket, sárja egy talár am
közben 10-15-ig
pen!

A budapesti Vörös Őrség rohamcsapatainak serege a városban. (Hátsó sorban a Vörös Őrség vezetői.)

már-már ingadozó frontot szilárdította meg, hanem erőt öntött a Budapestben visszamaradt munkáskatonákba is.

„Budapestben rend van és rend lesz!” — mondja Haubrich elvtárs, a főváros katonai főparancsnoka, s aki május 25-én a Vörös Őrség rohamcsapatainak imponáló szemléjét végignézte, az tudja, hogy ezek a szavak a leghiszenesebb igazságot fe-

legyelmesebbé válnak és az első rendű katonák!

A Tanácskormány a proletárvonalon határozottan állást foglal a proletár-államban való rendszertől ragaszkodással példát mutatnak a többi dolgozóknak is, hogyan kell szorgalmi s ha kell élettel és vérrrel védelmezni mindnyájunk első várát: a proletárdiktatúrát.

nyájunk erős várát: a proletárdiktaturát."

Tolnai Almanachjának igaza van. Az általa agyon-nyakba-főbe és talp alá dicsért roham századok tényleg megvédelmezték a proletárdiktaturát étellel és vérell. Mások életével és mások vérével, már mint azokéval, akiket az Almanach dicső elvtársai, a Lenin-gyerekek, a parlament pincéjében angolra és gajdeszre tettek. A kedves kis nyomtatványt, mint kuriózumot megőrizük, mert olyan, mint a legtöbb budapesti magyar lelke, kívülről nemzetiszinü, de ha az összeragasztott lapokat felvágjuk, kivigyogrog belőle a mult, az igazi tartalom, az igazi gondolat, az igazi irányzat, mely őket élteti és éltetni fogja.

Egy viszontagságos letartóztatás.

Miákits államtitkár ur félre akarta vezetni Beniczky belügyminisztert. — Amikor Peyer miniszter oldalba akarta rugni a koncentrációt.

Még november 27-én rendelte el több feljelentésre dr. Hantz fogalmazó, Bár dos Ferenc volt újpesti lakatos, jelenleg rokkantegyleti titkár előállítását a VIII. ker. kapitányságnál. Morvay főhadnagy négy katonai nyomozóval ki is ment Bár dos József-utcai lakására. Az előállítást azonban nem tudták „fogatosítani”, mert Bár dos, a híres kommunista-agitátor és népbiztos-rejtegető, Hipper rokkantegyesületi igazgató és Méder titkár segítségével megszökött előlük. Morvay főhadnagy másnap újból felkereste Bár dos-t, akit most megtalált lakásán, ahol éppen tárgyalásba volt merülve jó barátjával, Miákits államtitkárral. Természetesen mindkettőjüket bevittette a kapitánysági épületbe. Miá-

kits államtitkár ur szörnyen felvult háborodva az eseten s még onnan a kapitányságról telefonált Peyer miniszternek, aki akkor éppen minisztertanácson volt. Peyer azonnal elküldte autóját Miákitsért a Conti-utcába, ahonnan az államtitkár Bár dos-sal és Morvay főhadnaggal fel is ment a miniszterelnökségre. A miniszterelnökségi előszobában már várt rájuk Peyer, kinek Miákits méltatlankodva adta elő az esetet, amely szerint az ő jó barátját súlyos sérelem érte. Peyer miniszter még azt is megjegyezte beszéd közben Morvay főhadnagy előtt, hogy ha nem szűnik meg az a folytonos zaklatás és ha ilyen embereket üldöznek (s rámutat Bár dosra), „oldalba rugjuk” az egész koncentrációt. Peyer miniszter eme kijelentéséről Morvay főhadnagy jegyzőkönyvvel is vételelt fel, mely az ügy aktáihoz csatoltatott. Peyer miniszter ur erre bement a minisztertanácsba és előadta a dolgot Beniczky belügyminiszternek. Beniczky a referáda után azonnal rávezette ceruzájával Bár dos előállítási parancsára:

Az előállítás függőben tartandó.

Budapest, 1919. nov. 29.

Beniczky

E jelenet után Morvay főhadnagy Bár dos-t azonnal szabadlábra helyezte. December 1-én Botlár rendőr-főtanácsos, a politikai ügyosztály vezetője közölte Hantz fogalmazóval, hogy Beniczky belügyminiszter ur kívánja látni a Bár dos-féle aktát. Állítólag súlyos sérelem esett rajta. A belügyminiszter, miután meggyőződést szerzett a feljelentések alaposságáról, azonnal intézkedett, hogy Bár dos-t tartóztassák le s az aktára ráirta:

Szándék

Az előállítás fog-
natosítandó.

Budapest, 1919. XII/1.

Beniczky
belügyminiszter.

Bárdost ennek alapján december 1-én délután le is tartóztatták. A következő öt napon keresztül Morvay főhadnagy és Szóts százados, Práter-utcai karhatalmi parancsnok lakására egy-egy Népszava példány jött. Ezen példányok mindegyikében egy-egy fenyegető levél is volt elhelyezve, melyben figyelmeztetik a karhatalmi parancsnokokat, hogy nemsokáig fognak hatalmaskodni. Természetesen mind a két katonatiszt a levelek ismeretlen írója ellen már meg is tette illetékes helyen a feljelentést.

Ennyi huza-vona és viszontagság után végre mégis eléri Bárdos „elvtárs”, a népbiztosok híres lakmározatóját, az igazságszolgáltatás sújtó keze. Már az ügyészség fogházában van Miákits államtitkár ur jó barátja. Ötrendbeli bűncselekmény miatt emeltek ellene vádat.

Márkus Miksa az ujság- írók elnöke akar lenni.

A Budapesti Ujságírók Egyesülete vasárnap utoljára szerepelt ezen a címen. Nevét Magyarországi Ujságírók Egyesületére változtatta, mint ha maga is szégyelné multját, melybe Márkus Miksa elnök gerinctelensége és tehetetlensége szoritotta ugy a Károlyi-korszak, mint a proletárdiktatura idején. Ezen a vasárnapi közgyűlésen Márkus Miksa ur ellen Kádár Lehel rendkívül heves támadást intézett, amelyben megfelelő bírálatban részesítette Márkus ur viselkedését az említett rendszerek idején.

Az ujságíró egyesület Márkus Miksát akkor választotta elnökévé, amikor Herczeg Ferenc a Tisza-féle sajtótörvény kérdésében elfoglalt korrekt és utólag igazolt álláspontja miatt leköszönt az elnöki tisztségről. Akkoriban a panamázó és kereső ujságírók szerepre vergődtek az Egyesületben és az volt a felfogásuk, hogy nekik nem elég egy reprezentáló ember, egy fényes egyéniség, hanem olyasvalakire van szükségük, aki az ujságírók apró-cseprő ügyeit, bajait elintézi, aki kijár, kizörget, kitalpal és kierőszakol. Erre egyetlen egy személy látszott alkalmasnak: Márkus Miksa, aki az azóta boldogtalanul kimult Magyar Hirlap című világlapnak főszerkesztője és kiadótulajdonosa volt. Márkus csodálatos ösztönével tudta érdekszárait mindenhová oda-fűzni és érdekeinek szolgálatába fonta gróf Andrássy Gyulát is.

Nem akarjuk részletezni Márkus Miksa viselt dolgait, nem érdekelnek, nem is fontosak. Mi csak mint az Ujságíró Egyesület elnökével kívánunk vele egyszer és mindenkorra leszámolni. Kezdjük tehát a leszámolást:

Márkus Miksa a mindenkori korományok hűséges billegője volt, aki — miután hatalma kizárólag ujságírói elnöki voltára szoritkozott — szállította az Ujságíró Egyesület közvéleményét. Márkus sohasem jelent meg egy miniszternél sem, mint magánember, hanem éreztetni tudta, hogy ő az ujságírók elnöke. Mindig az ujságírói egyesület palástját viselte vállain. Hogy a Magyar Hirlap utolsót rugott, nem maradt más morális existenciája, mint az ujságírói egyesületi elnökség, tehát hivei minden erejükkel ismét a nyakára akarják ültetni az ujságíróknak. Élet és halálharc tombol most az ujságíró egyesületi székért.

Hivei vasárnap teljes számban meg is jelentek és egy kész választási listát vágta az ujságírók ar-

cába. De a számításukba hiba csúszott, mert Kun Andor és Kádár Lehel vezetésével az ellenzéknek sikerült a választást a következő vasárnapra halasztatni.

Miért nem lehet Márkus Miksa többé elnök?

Márkus a Károlyi-forradalom kitörésekor már teljesen Magyar Lajos, Göndör Ferenc, Pók Ödön és Gábor Andor markában volt. Egyszerűen végrehajtotta azt, amit ezek a fiatal urak akartak. Elnöki állásáról azonban nem mondott le, mert akkor nem lehetett volna érintkezéseiben éreztetni az ujságírói tömeg hatalmát. Első ténykedése az volt, hogy hozzájárult az Ujságíró Egyesületnek ahhoz a határozatához, amely szerint az Egyesület kimondja, hogy az egyedül lehetséges kormányformának a köztársaságot tartja. Az indítvány keresztül is ment. Egyedül Kádár Lehel szavazott ellene, akit Márkus Miksa reábirat arra, hogy álljon el attól a kivánságától, hogy a nyilvánosság felé ez az egy szó dokumentáltassék. A kommuniké úgy jelent meg, hogy a határozatot a választmány egyhanguan hozta. Márkus Miksa maga is lelkesen hozzájárult. Lapjának ezután következő számaiban tájékozva késett a here arisztokráciát, mellyel ő állandó jó viszonyt igyekezett létesíteni, vékony koszon, rubátóban zöngötte az új elhelyezkedés szükségességét. Február elején az ő elnöklésével szavazta le az Egyesület választmánya Kádár Lehelnek azt az indítványát, amely szerint az Egyesület tiltakozott volna a Pesti Hírlap és az Apostol-nyomdának lerombolása miatt. E helyett egy másik indítványt fogadtak el, mely kimondta, hogy az Ujságírók Egyesülete felszólítja a kormányt arra, hogy az ellenforradalmat minden eszközzel nyomja el, holott ekkor még senki sem gondolt — fájdalom — ellenforradalomra. Márkus Miksa ur akkoriban ki sem

merte nyitni a száját a rombolás ellen, annál hangosabb volt azonban ma, amikor a Népszava nyomdáját pusztította el a csőcselék.

Szereplésének koronája azonban az volt, hogy március végén, amikor Magyar Lajos a kommunizmust ismertető előadást tartott az ujságíróknak, hálás szívvvel köszöntötte, megköszönvén neki az ostoba és tartalmatlan zagyvalékot. Márkus ur kormányozható kritikájánál fogva természetesen magas és magas színvonalu előadásnak minősítette ezt a locsogást. Márkus Kádár Lehel vasárnapi támadása után elsiklott e kérdés felett, tehát kérdezzük és felszólítjuk, hogy válaszoljon határozottan: *megköszönte Magyar-nak az előadást, igen, vagy nem? Ki bizta meg azzal, hogy az ujságírók nevében ilyen nyilatkozatot tegyen?*

Amikor a kommunizmus megbukott, Márkus Miksa ismét felbukant a látóhatáron és egyetlen morális existenciáját, az ujságírói egyesületi elnökséget, minden eszközzel menteni akarván, bizalmas megbeszélésekre csődítette össze az ujságírókat, kivált a minorum gentiumot. Felhasználta azt a szerencsétlen helyzetet, hogy a kiadók megszüntették szeptemberben a régi szerződések érvényességét, odaállt, mint egy kövérre hizott mentőangyal és ezzel ismét sikerült bekapcsolódnia az ujságírói életbe és sikerült elfelejtetnie azt, hogy mindig ő volt egyike a legrosszabbul fizető kiadóknak.

Az ujságírók komolyabb és tartalmasabb, súlyt jelentő része me-reven állást foglalt Márkus Miksa elnökségével szemben és új jelöltet fog állítani ellenében, aki megfelelő sullyal fogja képviselni az ujságírók egyetemének érdekeit. Márkus Miksa hívei kétségbeesetten kapkodnak és csődítik össze a híveket, azonban az egyes szerkesztőségek hangulata a vasárnapi közgyűlés óta teljesen szembefordult vele. 15

Szombat

A jogászvilág nélkülözhetetlen szaklapja

a
**„Magyar
Jogi
Szemle“**

A Magánjog Tára, Hiteljog Tára, Polgári Törvénykezési Jog Tára, Büntetőjog Tára mellékletekkel együtt. Kéthetenként jelenik meg. Kérjen mutatványszám ot. Kiadóhivatal: IV., Gerlóczy-u. 11

Helyreigazítási

Sajtójogi **jog** tanulmány

Írta: dr. óhidi Légmán Leó.

Ugy a jogkereső közönségnek, mint a szerkesztőségeknek nélkülözhetetlen utmutató. Ára 8 kor. Kapható a szerzőnél:

Budapest, VIII., József-körut
37-39 szám, 1-ső emelet 7.

FÉSŰ-, PARFÜM-, MANICURE- KAZETTÁK,

FRANCIA PARFÜ-
MÖK, SZAPPANOK

Molnár és Moser
IV., Koronaherceg-u. 11. sz.

Máté Mihály

orvosi műszerész

Budapest, IV. ker.,
Museum-körut 31.

Telefon: József 102-74.

Értesíti az összes kórházakat és orvos urakat, hogy külföldi bevásárló-utjáról hazaérkezett és az összes orvosi műszerek, gummiáruk, betegápolási cikkek békeminőségben azonnal szállíthatók!!

Mentholatum

eredeti amerikai pipere-
crème kézvörösség, fa-
gyásnátha ellenborotvál-
kozás utáni használatra.

Nerudánál,
Budapest, Rossuth L.-u. 10.

AZ ELŐKELŐ, MEGBIZHATÓ ÉS MÉGIS OLCsó
CITY DROGÉRIA